

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2013 augusztus Esszé

P. Szűcs Julianna: Nyári szám

A lap belsejében, a képzőművészeti kritikában olvasható egy műcím: *Nézzük, mi újság a világban*. Ettől a kérdéstől mi sem tudtunk szabadulni. A szó szoros értelmében újságot persze egy havi folyóirattól nem érdemes várni. Mi – Petőfit forgatva – lassan szállunk és hosszan énekelünk. Júniusi élményeink július végén lesznek kipoztázva, és ki tudja, hogy nem veszítik-e érvényüket az idegeket lázban tartó pillanat szülte események?

Valami azt súgja, hogy nem. A Mozgó Világ dupla száma ezúttal lehetővé tesz terjedelmesebb publicisztikákat, földúsított mennyiségű kritikai közleményeket és sokkal több próza-irodalmat. (Persze verset, képet, meg ami kell.) Az anyagbőség mellett azonban szeretném fölhívni a figyelmet három olyan írásra, amelynek veleje, sajnos és szerencsére, nem hogy egy szezonváltást, de még másféle – óhajtott, vagy reszketett – váltásokat is ki fog bírni. Egy „szalonbeszélgetésről”, egy tanulmányról és egy drámáról van szó. A *Vesztes stratégiát nem építetek, az magától is megvan* című, Bajnai Gordonnal folytatott moderált beszélgetésről, a Dessewffy Tibor Nagy Zsófiával közösen írt dolgozatáról, az *Egy ultimátum fogságában* című szociológiai értekezésről, valamint és mindenekelőtt Spiró György *Helló, doktor Mengele!* című történelmi tényanyagra épített satírájáról.

Képzeljünk el mondjuk ötven év múlva egy kreatív diákot, aki szakdolgozatot (esetleg PhD-t) szeretne írni a tízes évek elejének Magyarországról, s különös érzékenységet mutat az interdiszciplináris közlemények iránt, tehát még akkor is kiköt a Mozgó Világ eme dupla száma mellett, ha a Magyar Tudományos Akadémia legújabb rendelkezései szerint ez az orgánus sem számít – sok más, jobb sorsra méltó társával egyetemben – a habitusvizsgálatoknál oly fontos minősített irodalomjegyzékbe. Forrásnak azért megteszi.

A kiemelt dolgozatok megfigyelésem szerint a társadalmi kohézió legnagyobb válságáról, a bizalom elvesztéséről szólnak. Föl-föltűnnek a kisebb írásokban is, például Bán Zsófia krokijában (*Teljes agyfogyatkozás*), ahol a felsőoktatási államtitkár beszédének tartalmát extrapolálva a humán értelmiség elárulásának vízióját helyezi tudományos fantasztikus környezetbe. Vagy Parászka Boróka szenvedélyes leírását (*Melír*), amelyben a szakmába vetett hitet immár ellehetetlenítik a politikai táborok közötti alkuk.

„Van egy finn mondás: a bizalom gyalog érkezik és gyorsvonaton távozik. Magyarországon is ez történt” – mondja a politikus, és tovább töpreng. „Persze könnyű mondani, hogy bizalom, de hogyan építi meg ezt az ember? Komoly intézkedésslistát írtunk erre.”

„A rendszerváltó Magyarország elpárolgó bizalmának magyarázatakor érvelhetünk történelmi traumák által okozott tanult tehetetlenségekkel, a viszonyítási keretektől fakadó frusztrációval, illetve az elit teljesítményével” – írja a szociológus, és persze ő is tovább töpreng. „Ha ezen fogalmak segítségével szerkesztjük meg a rendszerváltás utáni bizalmi válság narratíváit, akkor könnyen róka fogta csuka helyzetbe manőverezzük magunkat: az atomizáltság bizalmatlanságot

szül, a bizalmatlanság atomizáltságot, a politikai kultúra nem erősíti a bizalmat, a bizalmatlanság nem erősíti a kultúrát.”

De mi a teendő, ha a jogba, a tisztességbe, a tények valóságába vetett hit iránt nem csak itthon rendült meg a bizalom. Ha a „világ így megyen” mindenütt, s ha ebben a világban a Föld Isten kalapja, s mi csak bokréta vagyunk rajta (hogy újra csak Petőfi jusson az eszünkbe)?

Spiró megírta egy nagyszerű ember (Lénárd Sándor) karaktergyilkosságának történetét, s ezzel együtt a társadalmi értékekbe vetett bizalom fekete reménytelenségét. A jelenetet – ha megrendezhetném – ilyen „roskósan” tenném, úgy ahogy a fentebbi illusztráció mutatja.

„Erdstein: *(ő ül középen és tipródik)* Megírom a cáfolatot! Megírom az ellenkezőjét!... Megírom, hogy vicc volt. Bocsánatot kérek!... Minket félretájékoztattak! Állítsák le a sorozatot.

Főszerkesztő: *(ő a kutyafejű sétáló, kezében a kazettával)* Dehogy állítjuk le! Lejön szépen a két utolsó rész is, aztán cáfolatot közlünk és bocsánatot kérünk. Jó hosszán. Aztán maga szépen megírja, hogy doktor Lénárd mégis azonos doktor Mengelével és újakezdjük.”

Mondanom sem kell, hogy a lombikot kavaráó háromlábú ördög ebben az összefüggésben csak a mi képzeletünk, a rossz közérzetünk, az elkeseredésünk és a fantáziánk szórakoztató terméke. Elvégre ez mégis egy nyári szám.

Tetszik

Legyél az első az ismerőseid közül, akinek ez tetszik.

Kapcsolódó írások:

1. **P. Szűcs Julianna: Zeppelinek Velence fölött** 1902. július 14-én reggel 10 órakor a San Marco campaniléja...
2. **P. Szűcs Julianna: Gloria victis** Vae victis! Jaj a legyőzötteknek – mondta Livius szerint (Ab...
3. **P. Szűcs Julianna: Abszurdisztánban hull a hó** Élt egy nagy magyar művész a múlt század elején. Idegyenge...
4. **P. Szűcs Julianna: A Medúza tutajától a Titanic fedélzetéig** A művelt Európa fölháborodva értesült róla: az 1816. június 2-án...
5. **P. Szűcs Julianna: Present perfect – Békés Pál (1956–2010)** Mintha mindig máshol is lett volna. Finoman rekedtes, iróniától átvidámított...

Cimkék: **P. Szűcs Julianna**